чатак бел., укр. і велікарускай народнасці пасля іх перасялення ва Усх. Еўропу ў залежнасці ад таго, на якой тэрыторыі яны пасяліліся і якое карэннае (неславянскае) насельніцтва суіснавала разам з імі. На яго думку, беларусы не збалтызаваныя славяне, а аславяненыя балты; асіміляцыя балтаў адбывалася на працягу ўсёй далейшай гісторыі аж да нашага часу. Выказаў меркаванне, што найгалоўнейшай з'явай этнагенезу беларусаў і фарміравання іх тэрыторыі з'яўляецца ўзаемапранікненне і змешванне дрыгавіцкага, крывіцкага і радзіміцкага насельніцтва. Палачане былі першым вынікам дрыгавіцка-крывіцкага зрашчэння, што стала грунтам, на якім узніклі Беларусь і беларусы. Паводле Е., з 9 ст. да сярэдзіны 13 ст. рэй гісторыі Беларусі вёў Полацк, потым Наваградак. Ён сцвярджае, што неабходна адрозніваць стараж. (летапісную) Літву, якая размяшчалася ў Верхнім Панямонні ў Беларусі (прастора паміж Менскам і Наваградкам з У на З і паміж Маладзечнам і Слонімам з Пн на Пд), ад сучаснай Летувы. Асаблівую ўвагу вучоны звярнуў на паліт. гісторыю стараж. зямель Беларусі (Полацкая, Тураўская, Наваградская і інш.). Ён дэталёва разгледзеў падзеі 9—13 ст. на аснове аналізу гіст. першакрыніц, крытычна падышоў да поглядаў многіх інш. гісторыкаў, адверг тэзіс рус. дарэв. і сав. гісторыкаў пра заваяванне летувісамі (літоўцамі) бел. зямель у 2-й пал. 13 ст. Характарызуе ВКЛ як бел. дзяржаву. Дзярж. прэмія Рэспублікі Беларусь 1992.

Тв.: Дарагое беларусам імя. Мн., 1970; Старажытная Беларусь: Полацкі і новагародскі перыяды. Мн., 1990; Па слядах аднаго міфа. 2 выд. Мн., 1991; Старажытная Беларусь: Віленскі перыяд. Мн., 1994.

Літ.: Каханоўскі Г., Семашкевіч Р. Нястомны працаўнік // ЛіМ. 1971. 21 мая; Сідарэвіч А. Несістэмны гісторык // Крыніца. 1991. № 12; Бародзіч Т. Вясна братоў Ермаловічаў // Зрок. 1992. № 3; Беларускія пісьменнікі: Біябібліягр. слоўнік. Мн., 1993. Т. 2. С. 425—427.

Георгій Штыхаў.

ЕРМАЧЭНКА Іван Абрамавіч [1(13).5.1894, в. Капачоўка Барысаўскага пав. Мінскай губ., цяпер у Барысаўскім р-не — 25.2.1970], дзеяч бел. паліт. руху і эміграцыі. У дзіцячыя гады пераехаў з бацькамі-сялянамі ў Маскву, дзе скончыў гімназію, потым вучыўся на электратэхн. ф-це адной з ВНУ. Пасля заканчэння ў 1914 школы прапаршчыкаў накіраваны на фронт. Трапіў у палон да немцаў, адкуль уцёк. У грамадз. вайну афіцэр белай арміі, у канцы вайны ў званні палкоўніка быў ад'ютантам галоўнакамандуючага «Рускай арміяй» ген. П.Урангеля. У 1920 эвакуіраваўся ў Канстанцінопаль (Турцыя), дзе далучыўся да бел. нац. руху, быў адным з арганізатараў Бел. к-та. У 1921 эміграцыйным урадам Бел. нар. рэспублікі (БНР) прызначаны яе дыпламат. прадстаўніком у Канстанцінопалі і ген. консулам на Балканах. Заснаваў консульскія аддзелы БНР у Югаславіі і Балгарыі. Удзельнік Бел. нац.-паліт. нарады ў Празе (вер. 1921). У 1921—22 афіц. прадстаўнік Бел. т-ва Чырв. Крыжа ў Канстанцінопалі. У 1922 спачатку ў Коўне (Каўнас) на пасадзе нам. міністра замежных спраў БНР, потым пераехаў у Прагу і па стыпендыі БНР паступіў на мед. ф-т Карлава ун-та. Удзельнічаў у рабоце Бел. студэнцкага саюза, кіраваў бел. секцыяй маладзёжнай арг-цыі «Сокал». Пасля заканчэння ун-та (1929) займаўся прыватнай лекарскай практыкай. Аўтар артыкулаў у бел. перыяд. пражскіх выданнях 1920-х г., фундатар час. *«Іскры Скарыны»*. У 1940 старшыня Бел. к-та самапомачы ў Празе. 3.8.1939 разам са старшынёй Рады БНР В.Захаркам удзельнічаў у Берліне ў рабоце канферэнцыі ў Мін-ве замежных спраў фашысцкай Германіі, дзе абодва перадалі ням. боку распрацаваную імі праграму бел.-ням. супрацоўніцтва. У 1940—41 працаваў у Германіі сярод лекараў-беларусаў. У кастр. 1941 пераехаў у Мінск, супрацоўнічаў з акупантамі, узначаліў *Беларускую народную самапомач* (БНС). 29.6.1942 прызначаны дарадчыкам Ген. камісара Беларусі В.Кубэ. Выступаў з публікацыямі па бел. пытаннях на старонках «Менскай газэты» (гл. *«Беларуская газэта»*). Вясной 1943 спец. следствам абвінавачаны ў парушэнні статутных задач БНС, змешчаны з усіх пасад і 27.4.1943 мусіў выехаць у Прагу з забаронай займацца паліт. дзейнасцю. У 1943 у Празе арыштоўваўся гестапа па справе забойства ў Мінску Кубэ. У 1945 перад наступленнем Чырв. Арміі выехаў у Зах. Германію. З 1948 у эміграцыі ў ЗША, працаваў лекарам. Адзін з заснавальнікаў Задзіночанага бел.-амер. дапамаговага к-та ў Саўт-Рыверы (штат Нью-Джэрсі). Актыўна ўдзельнічаў у культ. і паліт. жыцці бел. эміграцыі ў ЗША, выступаў з артыкуламі ў час. «Беларус у Амерыцы».

Літ.: Сьв.[етлай] пам.[яці] д-р Іван Ермачэнка // Бел. думка. 1969—70. № 12—13; Туронак Ю. Беларусь пад нямецкай акупацыяй: Пер. з пол. Мн., 1993.

Юрка Васілеўскі.

Б.К.Ермашкевіч.

ЕРМАШКЕВІЧ Барыс Кірыка
[18.4(1.5).1907, в. Рыскава Рагачоў
пав. Магілёўскай губ., цяпер в. Рыс
Рагачоўскага р-на — 22.2.1982], ге
рал-лейтэнант (1966). Скончыў Пола
лясны тэхнікум (1929), Вышэйш
спецшколу Генштаба (1941), Ваен. а
дэмію Генштаба (1948). У Чырв. Ар
1935. У Вял. Айч. вайну на Зах., 2-
Бел. франтах: нач. аддзялення, ад
нам. нач. штаба арміі, нам. нач. а
штаба фронту. Удзельнік абароны М
вы, вызвалення Польшчы, баёў ва У
Прусіі. З 1945 на адказных пасад
штабах Паўн. групы войск, ваен. ак
З 1955 у цэнтр. апараце Мін-ва а
СССР.

ЕРУСАЛІМСКІ Аркадзь Самсонав
[19.5(1.6).1901, г. Быхаў — 30.11.1965
гісторык, публіцыст. Чл.-кар. Герм. АН
Берліне (1965), д-р гіст. н. (1948). Ск
чыў 1-ы Маскоўскі ун-т (1923).
1925—41 у Ін-це сусв. гаспадаркі і с
палітыкі, з 1945 у Ін-це гісторыі
СССР. Праф. Ін-та чырв. прафесу
Маскоўскага ін-та гісторыі, філасоф
л-ры, Вышэйшай дыпламат. шко
(1930—1941), Маскоўскага ун-
(1944—56). У Вял. Айч. вайну ў 1941
45 нач. замежнага аддзела газ. «Крас
звезда». У 1956—62 старшыня сав.
цыі камісіі гісторыкаў СССР і ГДР. А
тар прац па паліт. і дыпламат. гісто
Германіі, міжнар. адносінах. Дзяр
прэмія СССР 1950.

Тв.: Германия, Антанта н СССР. М., 1
Полнтнка фашнстов в оккупирован
районах. Мн., 1942; Внешняя полити
днпломатня германского империализм
конце XIX в. 2 нзд. М., 1951; Германс
нмперналнзм: нсторня и современност
1964; Бнсмарк: Днпломатня и милитар
М., 1968.

Эмануіл Io

ЁСЬМАН Іосіф Гаўрыла
[1(13).12.1868, г. Вілейка Віленс
губ., цяпер у Мінскай вобл. — 1.7.195
вучоны ў галіне гідраэнергетык
гідраўлікі, грамадскі дзеяч. Акад.
СССР (1938), акад. АН Азербайдж
скай ССР (1945). Скончыў гімназі
Мінску (1887), Пецярбургскі тэхнал. і
(1892). Працаваў на чыгунцы, стажы
ваўся ў Аўстрыі, Германіі, Швейцары
1902 выкладаў у Пецярбургскім по
тэхн. ін-це. У 1-ю сусв. вайну накіра
ны ў Тыфліс, у 1918 — ва Уладзікаўк
З 1922 у Баку, рэктар (да 1929) по
тэхн. ін-та. Аўтар падручніка «Гідраў
ка» (выдадзены 10 разоў), каля 300 п
па гідраэнергетыцы і гідраўліцы. Пры
удзел у праектаванні нафтаправода
ку—Батумі.

Анджэй Хадуб

ЁЎІНСКАЯ ДРУКАРНЯ. Існавала
1610 да сярэдзіны 17 ст. ў мяст. Еўе к
Вільні (цяпер г. Вэвіс, Літва). Засн. п
васлаўным віленскім Святадухаўс
брацтвам ва ўладанні падкаморага тр
кага, старосты віленскага правасл. бр
тва Багдана Агінскага. Кіравалі друк
няй Лявонцій Карповіч (да 1620), по
ігумен еўінскага Успенскага манаст
друкар Гаўрыла Івановіч. Надрукав
больш за 25 выданняў, пераважна